УДК 339.923 (477):061.1

Шинкар В. А.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету
Рошко С. М.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету

Shynkar Victor
PhD in Economics,
Associate Professor of the International Relations Department
Uzhhorod National University
Roshko Svitlana
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department of International Economic Relations
Uzhhorod National University

ЄВРОПЕЙСЬКА ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Анотація. У статті аналізується сучасний стан відносин України з Європейським Союзом, зокрема, економічна складова процесу інтеграції у контексті набуття чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Проаналізовані основні проблеми та перспективи подальшої інтеграції нашої країни у європейські структури. Автори статті розглядають базові елементи ринкової системи необхідні для макроекономічної стабілізації економіки України, без вирішення яких неможливе проведення ефективних економічних реформ і трансформація у структуру Європейського Союзу, та виокремлюють певні економіко-правові фактори, які стримують потенціал Угоди про асоціацію Україна – ЄС. Європейська інтеграція має залишатися основним вектором внутрішньої та зовнішньої політики України незалежно від внутрішніх проблем і криз Євросоюзу. Влада повинна здійснювати відкриту, прозору, зрозумілу для громадян європейську інтеграційну політику, жити та управляти країною за європейськими нормами і стандартами, а громадяни України мають бути добре проінформовані про переваги та ризики приєднання країни до ЄС, а також відчути конкретні позитивні результати реалізації європейського інтеграційного курсу.

Ключові слова: Європейський Союз, митні тарифи, вільна економічна зона, інтеграція, зовнішньоекономічний вектор, Угода про асоціацію між Україною та ЄС.

Вступ і постановка проблеми. Європейська інтеграція, задекларована як стратегічний напрям розвитку України, є не лише зовнішньоекономічним вектором, а й орієнтиром цінностей для всього українського суспільства.

Трансформацію України до ЄС підтримують всі структури влади та переважна більшість українського населення. Однак, у цьому стратегічному напрямі розвитку нашої держави виникає багато труднощів об'єктивного і суб'єктивного характеру. Причому їх подолання залежить не тільки від України, а й від зовнішніх чинників, які знаходяться за її межами.

Реальність європейської інтеграції України вимагає поглибленого аналізу і порівняння законодавчо-правових, економічних, соціальних та інших вимірів нашої країни з партнерами ЄС, а також оцінки їх відповідності євроінтеграційним принципам. Об'єктивний аналіз такої відповідності є однаково актуальним як для України, так і для Європейського співтовариства, оскільки навіть просте фізичне збільшення системи ЄС ускладнює її, вимагаючи нових додаткових регуляторів, кожен з яких має обмежені можливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Європейська інтеграція і місце у цьому процесі України – надзвичайно складна проблема. Окремі її аспекти аналізували такі відомі економісти, як Богдан Данилишин: формування нової моделі розвитку економіки України [1], Володимир Устименко: можливості та ризики асоціації України і ЄС [2], Анатолій Гальчинський: перспективи діючої моделі ЄС і напрями європейської інтеграції України [3] та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо імплементації Угоди про асоціацію і Поглиблену і всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ПВЗТ) між Україною і Євросоюзом. Реалізація поставленого завдання створить правові, економічні й організаційні засади для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів і частково робочої сили.

Виклад основного матеріалу. Сьогоднішні умови не є сприятливими для реалізації євроінтеграційних прагнень України.

Економічний зміст інтеграції полягає у включенні нових елементів до старої усталеної системи та в її кооперації з цими елементами для поліпшення її ж життєдіяльності. З огляду на це, необхідні переконливі докази, які б продемонстрували роль нових кандидатів (у тому числі України) у відповідному процесі, а також міру їх наближеності та адаптованості до основних вимірів сталого розвитку країн ЄС. Єврокомісар з питань розширення і добросусідства Європейського Союзу Йоганесс Ган вважає, що «найближчі 10 років не буде прийомів до ЄС. Країни кандидати мають бути економічно сильними, щоб європейські громадяни були готові до їх приєднання… Ми повинні діяти цілеспрямовано, щоб усі зрозуміли, що новий член – дуже цінний, а не об'єкт додаткових витрат» [4].

Україна має великі проблеми у інтеграційному процесі з Європейським Союзом. За роки незалежності нашої держави її реальний ВВП дотепер не може повернутися до обсягів виробництва 1990 року. Сьогоднішній український ВВП менше від показника зазначеного року на 36 %. У фіксованих доларових цінах 2010 року вітчизняний ВВП знизився за цей час із 205,6 млрд. дол. до 127,3 млрд. дол. (2017 р.). Про глибоке падіння української економіки може свідчити такий факт. У 1990 році ВВП Китаю в доларових цінах становив 829,6 млрд. дол., перевищуючи український в чотири рази. При тому, що чисельність його робочої сили була більшою за вітчизняну у 26 разів. Наша продуктивність таким чином перевищувала китайську в 6,5 рази. Сьогодні вона менша за китайську вдвічі. Що ж до поточних доларових цін, то ВВП України на душу населення у 1990 році був більшим за китайський майже вп'ятеро, а 2018-го програвав йому втричі [5].

Зрозуміло, що такі результати розвитку української економіки, зумовлені її нереформованістю, негативно впливають на європейські процеси. Тому подальша ефективна співпраця України та ЄС практично неможлива без проведення глибоких соціально-економічних реформ та інституційних перетворень в країні. Існують різні точки зору відносно того, як потрібно реформувати економіку після утопічних експериментів, – повільно, крок за кроком, або через «шокову терапію». Але, важливо підкреслити, що всі головні дії макроекономічної стабілізації з урахуванням світового досвіду повинні здійснюватись одночасно.

Рух від командно-адміністративної до сучасної економіки для свого успішного здійснення повинен враховувати світовий досвід і мати певну логіку, яка полягає у тому, щоб сформувати на ринкових засадах класичні базові елементи ефективності ринкової системи. Класичними вони названі тому, що були покладені в основу економічних реформ у багатьох країнах світу, які успішно здійснили перехід від тоталітарних систем до ринкового господарства.

1. Захист прав приватної власності. В Україні, на відміну від країн Європейського Союзу, приватна власність захищена недостатньо. А це негативно впливає на проведення економічних реформ.

Захист прав приватної власності передбачає, що в ринковій системі частина державної власності не повинна бути визначальною. У перехідних економіках така ситуація досягається через приватизацію державної власності. Сьогодні у власності української держави близько 3, 5 тис. підприємств, з яких 2 тис. не працюють. Управління цими підприємствами вкрай неефективне. Велика приватизація не відбулась в Україні в 2015-2019 роках. Бюджет не отримує запланованих коштів. Інвестори не отримують сигналу, що Україна готова чесно і прозоро продавати своє майно. Позитивні зрушення помітні лише у процесі так званої малої приватизації, яка здійснюється через систему Prozorro. У цій ситуації присутні елементи конкуренції, що призводить до позитивних результатів. Наприклад, у Львові об'єкт на площі Ринок було продано за ціною 16,7 тис. дол. за квадратний метр, – ця ціна вища, ніж у середньому у Нью-Йорку [6].

В Україні вже багато років точаться дискусії про допустимість приватизації земель сільськогосподарського призначення. Продовження мораторію: а) створює серйозні проблеми для іпотечного кредитування сільського господарства. Без права володіння земля не може бути заставою при кредитуванні; б) міграція орендарів виснажує українські землі (орендар дбає про миттєву вигоду, оскільки земля не є його власністю); в) за даними Держгеокадастра 1,4 млн. власників землі померли, так і не одержавши гідної винагороди за володіння власною землею. Через неможливість одержати спадщину 400 тис. із них не змогли передати землю в спадок і залишили близько 1,6 млн. га земель без господаря. У той же час, за програмами Світового банку, при скасуванні мораторію на купівлю-продаж землі, ціни на землю в Україні досягнуть 3-3,5 тис. дол. за гектар [7].

2. Другим важливим елементом ринкової системи є свобода підприємництва і вибору. Автори відомого бестселера «Чому нації занепадають» Дарон Аджемоглу і Джеймс Робінзон, ґрунтуючись на п'ятнадцятирічних дослідженнях у галузях історії, політології та економіки, прийшли до висновку, що економічний успіх держав не залежить від культури, клімату та географічного поло-

ження. На їх думку, найуспішнішими країнами стали ті, де головною цінністю є рівні економічні і політичні права кожної людини. Саме свобода робить світ багатшим [8].

Україна, на думку багатьох спеціалістів, має значні проблеми зі свободою підприємництва і вибору. Мова йде про те, що існують неринкові, адміністративні методи формування ринку праці, що призвело до професійно-кваліфікаційного дисбалансу. За інформацією ДСЗУ у таких мегаполісах, як Київ, Одеса, Харків, Львів, до 90 % безробітних, які перебувають на обліку, – особи з вищою освітою. У той же час, найбільше нових кадрів потребує сфера виробництва, де затребувані робітничі інженерні професії [9].

Розвиток ринку праці в країнах ЄС більше спрямовано на кінцевий результат, тобто на ефективність. Наприклад, у Німеччині майже 300 професій можна здобути в рамках виробничого навчання. Сюди відносяться професії токаря, механіка, сантехніка, пекаря, перукаря, масажиста, асистента в адвокатській конторі, працівника банку, зубного техніка тощо. Специфікою виробничого навчання є те, що воно відбувається за дуальною системою, тобто передбачає тісний зв'язок теорії з практикою. Особливістю дуальної системи підготовки кадрів є те, що учні профтехучилищ під час навчання отримують зарплату. Винагорода підмайстрів коливається в межах 600-800 євро на місяць. Хоча є професії, при здобутті яких учень може отримувати до 1500 євро на місяць. Ця модель підготовки спеціалістів у теперішній час популярна в Європі [10].

Необхідно відмітити, що в останні роки (2015-2019 рр.) в Україні розпочався процес реформування економічної і політичної системи. Дане питання виходить за межі нашого дослідження і потребує окремого глибокого аналізу. Однак, деякі основні моменти цього процесу ми відмітимо.

1. Відбулися позитивні зміни у формуванні державних фінансових потоків (державних фінансів) на користь місцевих бюджетів. Упродовж січня-липня 2019 року до місцевих бюджетів надійшло 150,9 млрд. грн., що більше на 20,7 % порівнянно з аналогічним періодом 2018 року [11]. У рамках цього процесу в Україні створено біля тисячі об'єднаних територіальних громад (ОТГ), бюджетні доходи яких зросли вчетверо [12].

2. Всі державні витрати перейшли в систему електронних закупівель Prozorro, що зумовило економію десятків мільярдів грн. бюджетних коштів.

3. Створення антикорупційних органів України – НАБУ, САП, НАЗК, ДБР. ЦІ органи були створені під деяким тиском громадськості України, а також ЄС, МВФ, США і, безумовно, є позитивним явищем у реформуванні нашої країни.

4. Оздоровлення банківської системи. НБУ вивів з ринку праці близько 100 неплатоспроможних банків. Було здійснено націоналізацію Приватбанку з великими боргами. Але це найбільш безпечний із всіх сценаріїв, які могли б розгорнутися навколо цієї, по суті, піраміди.

5. У листопаді 2016 року Верховна Рада ухвалила пакет реформ державного контролю, який перетворить органи державного нагляду з каральних на сервісні для бізнесу, зокрема, через запровадження презумпції невинуватості бізнесу та створення публічної бази перевірок. На практиці розглядуваний пакет реформ не отримав належної реалізації, насамперед, через недосконалість нашої судової системи.

6. Позитивним також можна вважати встановлення ринкових цін на газ для споживачів, що закрило корупційні зловживання на великі суми. З кінця 2016 року поступово здійснено скасування регулюючих цін на харчові продукти, що не призвело до підвищення цін на них.

3. Дуже важливим елементом ринкової системи є конкуренція. Основна перевага ринкової системи передбачає ефективний розподіл ресурсів у суспільному виробництві. Але такий розподіл можливий тільки в умовах, коли в економіці юридичні і фізичні особи конкурують між собою. Зменшення конкуренції означає збільшення монополії і навпаки.

Загалом захист конкуренції та запобігання антиконкурентним діям і зловживанню монополіями перебуває в тренді загальних тенденцій розвитку економічних відносин України з ЄС. Заходи щодо захисту ринку і недопущення недобросовісної конкуренції передбачається Розділом 10 Угоди про асоціацію з Євросоюзом. Зокрема, Угода встановлює низку декларацій і домовленостей щодо недопущення обмеження неконкурентного середовища та запобігання антиконкурентним господарським діям, які можуть забезпечити належні умови функціонування ринків.

Всі вище перераховані базові елементи ринкової системи необхідні для макроекономічної стабілізації економіки України, без вирішення яких неможливе проведення ефективних економічних реформ і трансформація у структуру Європейського Союзу.

Нашій країні вдалося реформувати ряд важливих сфер, які є суттєвою частиною вимог ЄС. Зокрема, ухвалено низку законопроектів із питань енергетики і енергоефективності. Зроблено перший крок до наближення до цифрових стандартів та реформування електронного цифрового підпису в Україні (Закон про електронні довірчі послуги). Має місце значний прогрес у законодавчій частині реформи системи безпечності харчової продукції (два закони про державний контроль у цій сфері), ухвалено важливий закон у сфері впливу на довкілля та інтеграції економічної політики у цій галузі (закон про оцінку впливу на довкілля), сформовано законодавчу базу для впровадження міжнародних стандартів зі сфери бухгалтерського аналізу та фінансової звітності, а також аудиторської діяльності (ухвалено два відповідні закони). За підтримки ЄС в Україні впроваджено майже 20 проектів у різних галузях: фітосанітарні норми, сільське господарство, енергетика, розвиток бізнесу, митниця, оподаткування тощо. Наприклад, загальний фонд першої фази проекту ЄС Association 40 становить 7,7 мільйона євро. Тривають тендерні процедури для впровадження другої фази проекту, у який залучено до розроблення й аналізу понад 1500 нормативних актів. Також проведені тренінги для представників громадянського та державного сектору, у яких взяли участь майже 3500 людей [13].

Разом з тим виникають певні складнощі у реалізації євроінтеграційних прагнень України. Просуванню нашої країни в напрямі ЄС заважають як зовнішні, так і внутрішні чинники. Зовнішні пов'язані з тим, що сучасний стан Європейського Союзу можна охарактеризувати як серйозну кризу кількісного та якісного зростання спільноти. Внутрішні чинники виражаються у протистоянні всередині владних структур, браку кадрового і фінансового забезпечення у проведенні європейської інтеграції. В Україні не створена ефективна ринкова економіка, не ведеться ефективна боротьба з корупцією, не забезпечена незалежність та прозорість судової влади тощо. І все це відбувається в умовах, коли наша країна несе великі матеріальні, людські і моральні втрати, пов'язані з агресією Росії.

У контексті вищевикладеного Україна має великі проблеми у інтеграційному процесі з Європейським Союзом. За роки суверенітету нашої держави її частка в світовій економіці скоротилася втричі. За три останні роки (2016-2018 рр.) ВВП України зріс на 8,4 %. Зокрема, у 2018 році на 3,3 %. У наступні 2019-2020 роки можливе сповільнення до 2-2,5 %. Це означає, що очікуваного

економічного прориву не відбудеться [14]. Зовнішній економічний борг України становить 83 % ВВП. Якщо поділити цей борг на кількість населення, то на кожного українця припаде 1,8 – 1,9 тисячі доларів. Згідно з Маастрихтськими критеріями ЄС, держборг не має становити більш аніж 60 % ВВП [15]. Загалом у 2019 році з державного бюджету на обслуговування та погашення зовнішніх і внутрішніх боргів виділили 417 млрд. гривень (майже 15,4 млрд. доларів). Це 40 % загальних видатків бюджету (у 2018 році було 30%, у 2017 році – 25 %). Такі великі борги повинні стати сигналом для держави про існування серйозних макроекономічних дисбалансів [16].

У нашій країні сформувалася деструктивна модель економіки, яка проявляється в тому, що у структурі української економіки зменшується питома вага промисловості і зростає частка вироблених товарів із низькою доданою вартістю. Наприклад, питома вага промисловості у ВВП України у 2008 році становила 33,6 %, а у 2016 – 16,7 %. Обсяги промислового виробництва у червні 2019 року проти аналогічного місяця минулого року скоротилися на 2,3 % [17]. Як наслідок – високий ступінь деіндустріалізації нашої країни, високі валютні ризики та гостра чутливість платіжного балансу до кон'юнктури міжнародних сировинних ринків. Концентрація на експорті сировини, напівфабрикатів і продукції з низькою часткою доданої вартості сама по собі призводить до зменшення віддачі від масштабів виробництва. Економіка України майже не виробляє сучасного обладнання, яке вітчизняні підприємства змушені купувати переважно за кордоном. Це створює додаткове навантаження на платіжний баланс, хронічне від'ємне сальдо, яке періодично призводить до девальвації національної валюти. Наприклад, за січень-квітень 2019 року у зовнішньоекономічній діяльності України обсяг експорту становив 14726,2 млн. дол., імпорт – 15116, млн. дол. Негативне сальдо склало 390,5 млн. дол. Ще гірша ситуація склалася у торгівлі з країнами ЄС, де експорт становив 5241,1 млн. дол., а імпорт – 5776,1 млн. дол. Негативне сальдо – 535,0 млн. дол. [18].

Підготовка і набуття чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС посприяли певним позитивним тенденціям у відносинах між нашою країною та Євросоюзом. Європейський Союз за останні три роки мобілізував 12 млрд. євро допомоги Україні. У цю суму входить 3,4 млрд. євро макрофінансової допомоги, що безпрецедентно для ЄС. Також було мобілізовано 200 млн. євро на грантові програми. Це більше, ніж у будь-якій сусідній країні. Реформування державної служби в Україні здійснюється за рахунок коштів ЄС. Мова йде про 104 млн. євро. 29,5 млн. євро надав Євросоюз у межах програми з управління державними фінансами в Україні (EU 4PFM), спрямованої на підтримку податкових і митних реформ [19]. Зросли і поглибилися торгові відносини України з країнами ЄС. Частка українського загального експорту в країни Євросоюзу становила за січень-листопад 2019 року 42,7 % [17]. З початку чинності безвізового режиму з Євросоюзом – від 11 червня 2017 року – українці здійснили 42,6 мільйона поїздок у цьому напрямку. 9,2 мільйона наших громадян перетнули кордон за біометричними паспортами, з них майже 3 мільйони без віз [20].

Однак, існують певні економіко-правові фактори, які стримують потенціал Угоди про асоціацію Україна – ЄС. Серед цих факторів можна виокремити:

1. Недостатню активність законотворчої роботи з імплементації правових актів ЄС у законодавство України. Наприклад, моніторинг виконання Угоди за 2016 рік показує, що у відповідному періоді із запланованих 126 директив ЄС було імплементовано у національне законодавство 36. З точки зору взятих на себе зобов'язань Україна повинна імплементувати у національне законодавство близько 350 актів права ЄС [19].

2. Низький рівень відкритості ринків збуту на території Євросоюзу для вітчизняних суб'єктів господарювання, що зумовлено незначними обсягами безмитних квот. Про це можуть свідчити незадовільні показники імпорту та експорту товарів між Україною та Європейським Союзом у бік зростання імпорту. На цей факт нами була звернута увага у попередньому викладі. Однак, у липні 2019 року відбулася подія, яка є важливим етапом у відносинах між Україною та ЄС. Мова йде про корекцію торгової Угоди про асоціацію щодо збільшення квоти для українських експортерів птиці з 20 до 70 тис. тонн. Можливість корекції передбачена самою Угодою на п'ятий рік після початку її дії, тобто з 2020 року. Тож нинішня корекція є приводом порушення зміни торговельних відносин між Україною і Європейським Союзом [21].

3. Наявність у тексті Угоди положень, реалізація яких створює певні ризики для національних економічних інтересів. Зокрема, у ст.4 Резолюції Європейського парламенту зазначено, що якщо товар, який походить з України, імпортується на умовах, що призводять або можуть призвести до серйозних труднощів виробників з ЄС, мито на такий продукт може бути знову запроваджене у будь-який час. Додатково у цій резолюції наголошується, що у разі недостатнього прогресу у протидії корупції, деформації конкуренції, запровадження Україною додаткових мит та інших обмежень для імпорту, неповаги до демократичних принципів, прав людини та основних свобод преференції можуть бути призупинені чи скасовані [2].

4. Потрібно враховувати зміни, що відбулися у соціально-економічному стані України, пов'язані з воєнною агресією з боку Російської Федерації. Зрозуміло, що події останніх чотирьох років негативно вплинули на економіку нашої країни і вона сьогодні перебуває у більш пригніченому стані, ніж у момент підписання Угоди. Відповідно, взяті Україною зобов'язання мають виконуватися з урахуванням можливостей вітчизняної економіки. Слід виходити з того, що наявність в Угоді розділу про форс-мажорні обставини значно спростить дії договірних сторін у неординарних ситуаціях, які можуть виникати у майбутньому.

Практичне вирішення стартових завдань євроінтеграційної політики України і її фактичне входження в європейський інтеграційний простір, а саме: набуття асоційованого членства в його політичній системі та офіційне приєднання до зони вільної торгівлі, яка є складовою економічного фундаменту ЄС, – потребують аналізу численних викликів, які протягом тривалого часу мають місце у інституційному реформуванні Євросоюзу.

В євроінтеграційних процесах повинно бути усвідомлення того, що існують природні (об'єктивні) суперечності Євросоюзу, прогресивні структурні зміни і ті елементи, що вже відпрацювали свій ресурс відходять у минуле. Президент Франції Е. Макрон зауважив, що ЄС очікує не тільки Brexit, а й Frexit (французький exit) у разі відсутності реформ [3]. У Європейському Союзі існує офіційне визнання системної кризи об'єднання і невідворотності його глибоких реформ. Сформувалися два основні напрями реформування ЄС: 1) прийняття загальноєвропейського конституційного договору на створення на цій основі наддержавного об'єднання – Сполучених Штатів Європи; 2) концептуальна модель реформування ЄС на основі різношвидкісної інтеграції, тобто об'єднання європейських країн, які знаходяться на різних стадіях свого

економічного розвитку. Ця модель найбільш адекватна інтересам України.

Відповідні суперечності, безперечно, не можуть не позначитись негативно на економічній динаміці, яка з особливою виразністю проявилась в останні роки. Якщо у 2006 і 2007 роках ВВП країн ЄС зростав, відповідно, на 3,1 % і 3,0 %, то у 2008 році – лише на 0,8 %. У період світової фінансової кризи 2009 року – падіння на 4,1 %. Надалі відбулась фактична стагнація економіки Євросоюзу: 2012 р. – мінус 0,3 %, 2013 р. – 0,0 %, 2014 р. – мінус 1,4 %, 2015 р. – мінус 1,3 % – 1,4 % [3]. Зростання ВНП у Єврозоні прогнозується на рівні 1,3% у 2019 році та 1,6% у 2020 році (за прогнозами минулої осені ці показники дорівнювали, відповідно, 1,9% та 1,7%). Зростання ВНП в цілому по ЄС також було переглянуте в бік пониження – до 1,5% в 2019 та 1,7% у 2020 році, проти осіннього прогнозу 1,9% та 1,8% відповідно. За прогнозом, повернення до вищих за нинішні показників економічного зростання поступово відбудеться у другій половині 2020 року. [22]. Низькі темпи розвитку економіки Європи не дозволяють вирішувати соціальні, інфраструктурні й інші проблеми, які є актуальними для об'єднання. Наприклад, 28% громадян Євросоюзу не можуть дозволити собі тижневу щорічну відпустку далеко від дому [23].

Висновки. Необхідність європейської інтеграції поділяє більшість населення України. Сьогодні надзвичайно важливою є реалізація Угоди про асоціацію Україна – ЄС. Це актуально у декількох аспектах. По-перше, реалізація Угоди впливає на рівень реформування України. Це важливо для нашої країни, особливо в умовах відсутності чіткої програми дій уряду. Отже, виконання Угоди про асоціацію Україна – ЄС є сьогодні важливим інструментом, за допомогою якого можна спостерігати реформи або їх відсутність у динаміці. По-друге, ефективність виконання взятих на себе зобов'язань є важливим аргументом для європейської сторони стосовно реальної зацікавленості України в інтеграції до ЄС, готовності впроваджувати радикальні реформи, а не оперувати лише проєвропейською риторикою. По-третє, виходячи із результатів виконання Угоди про асоціацію, Європейський Союз має можливість надавати або стримувати подальший стимул для України. Цей аспект набуває надзвичайного значення у світлі оптимізації відносин України з ЄС.

Перспективами подальших наукових досліджень у цьому напрямі може бути аналіз можливості України в умовах перерозподілу впливу центрів економічних інтересів в результаті зміни геополітичної ситуації у Центральній та Східній Європі.

Список використаних джерел:

1. Данилишин Б. Яку економіку ми маємо будувати? *Дзеркало тижня*. 2017. № 36. С. 6.
2. Устименко В. Угода про асоціацію з ЄС: можливості та ризики. *Дзеркало тижня*. 2017. № 48. С. 6.
3. Сколотяний Ю. Гальчинський А.: Діюча модель ЄС відпрацювала свій конструктивний ресурс і потребує заміни. *Дзеркало тижня*. 2018. № 1. С. 7.
4. Тамкова О. Мрій про мене, мрій. *Експрес.* 2015. № 34. С. 4.
5. Кораблін С. Зміна поколінь. *Дзеркало тижня*. 2019. № 26. С. 3.
6. Нефьодов М. Велика приватизація – це велика проблема. *Дзеркало тижня.* 2019. № 3. С. 1, 10.
7. Сургучов Ю. Земельна реформа на мораторій у цифрах і фактах. *Дзеркало тижня*. 2019. № 12. С. 7.
8. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності. Київ: Наш формат. 2018.
9. Гацуєнко Н. Професійно-кваліфікаційний дисбаланс. *Дзеркало тижня*. 2019. № 1. С. 9.
10. Доходи. Вчитися працювати. *Закон і бізнес*. 2019. № 22. С. 16.
11. Надходження до місцевих бюджетів зросли на 20 %. URL: https://www. epravda.com.ua/news/2019/08/7/650375/ (дата звернення: 15.09.2019)
12. Відділ новин. Децентралізація: захистити і продовжити. *Урядовий кур'єр*. 2019. № 113. С. 2.
13. Відділ новин. Цивілізаційний вектор буде збережено. *Урядовий кур'єр.* 2019. № 115. С. 2.
14. Дмитренко Л. Майбутнє створюють інновації в національній економіці. *Урядовий кур'єр*. 2019. № 116. С. 2.
15. Коваленко І.Я. Я винен, і ти винен. *Експрес.* 2018. № 3. С. 12.
16. Ясинчук Л. Навіщо і в кого позичає Україна? *Експрес*. 2019. № 9. С. 12.
17. Ясинчук Л. Падає! І цього разу – не гривня. *Експрес*. 2019. № 31. С. 3.
18. Економіка України за січень-квітень 2019 року. *Урядовий кур'єр*. 2019. № 113. С. 6.
19. Мацегора К. Реформу держслужби підтримують європейські інституції. *Урядовий кур'єр*. 2017. № 217. С. 2.
20. Відділ новин. За два роки – три мільйони. *Урядовий кур'єр*.2019. № 109. С. 3.
21. Панченко Ю. Допомога Косюку чи шанс для нового уряду: що принесе перший перегляд Угоди про асоціацію. URL: https://www. eurointegration.com.ua/articles/2019/08/17099/146/ (дата звернення: 15.09.2019)
22. ЄС знизив прогноз економічного зростання на 2019-2020 роки. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2637553-ukka-zaklikae-ukrainu-prodovzuvati-medicnu-reformu.html (дата звернення: 15.09.2019)
23. 28% європейців не можуть дозволити собі тижневу відпустку далеко від дому. URL: https // www. eurointegration.com.ua/news/2019/07/31/7099115 (дата звернення: 15.09.2019)

References:

1. Danylyshyn B. (2017) Jaku ekonomiku my majemo buduvaty? [What kind of economy should we build?] *The mirror of the week*. no 36. pp 6.
2. Ustimenko V. (2017) Ughoda pro asociaciju z JeS: mozhlyvosti ta ryzyky [Association Agreement with the EU: Opportunities and Risks]. *The mirror of the week*. no 48. pp.6.
3. Skolotyany Y. Galchinsky A (2018) Dijucha modelj JeS vidpracjuvala svij konstruktyvnyj resurs i potrebuje zaminy [The current EU model has worked out its constructive resource and needs to be replaced]. *The mirror of the week*. no 1. pp.7.
4. Tamkova O. (2015) Mrij pro mene, mrij [Dream about me, dream]. *Express*. no 34. pp.4.
5. Shiplin S. (2019) Zmina pokolinj [Changing Generations]. *The mirror of the week*. no 26. pp.3.
6. Nefedov M. (2019) Velyka pryvatyzacija – ce velyka problema [Big privatization is a big problem]. *The mirror of the week*. no 3. pp.1, 10.

7. Surguchov Y. (2019) Zemeljna reforma na moratorij u cyfrakh i faktakh [Land reform on the moratorium in figures and facts]. *The mirror of the week*. no 12. pp.7.
8. Ajemoglu D., Robinson J. (2018) Chomu naciji zanepadajutj. Pokhodzhennja vlady, baghatstva ta bidnosti [Why nations are declining. *The origin of power, wealth and poverty*]. Kyjiv: Nash format. (in Ukrainian).
9. Gatsuenko N. (2019) Profesijno-kvalifikacijnyj dysbalans [Professional qualification imbalance]. *The mirror of the week*. no 1. pp. 9.
10. Dokhody. Vchytysja pracjuvaty [Income. Learning to work]. (2019) *Law and business*. no 22. pp.16.
11. Nadkhodzhennja do miscevykh bjudzhetiv zrosly na 20 % [Local budget revenues increased by 20%]. URL: https://www. epravda.com.ua/news/2019/08/7/650375/(accessed 15 September 2019)
12. Viddil novyn. (2019) Decentralizacija: zakhystyty i prodovzhyty [News department. Decentralization: protect and continue]. Government courier. no 113. pp.2.
13. Viddil novyn. (2019) Cyvilizacijnyj vektor bude zberezheno [News department. The civilization vector will be saved]. Government courier. no 115. pp.2.
14. Dmitrenko L. (2019) Majbutnje stvorjujutj innovaciji v nacionaljnij ekonomici [The future is created by innovations in the national economy]. Government courier. no 116. pp.2.
15. Kovalenko I.Ya. (2018) Ja vynen, i ty vynen [I am guilty and you are guilty]. *Express* no 3. pp.12.
16. Yasynchuk L. (2019) Navishho i v kogho pozychaje Ukrajina? [Why and who does Ukraine borrow from?] *Express*. no 9. pp.12.
17. Yasynchuk L. (2019) Padaje! I cjogho razu – ne ghryvnja [Falling! And this time – not the hryvnia]. *Express*. no 31. pp.3.
18. Ekonomika Ukrajiny za sichenj-kvitenj 2019 roku [The economy of Ukraine for January-April 2019]. (2019) Government courier. no 113. pp.6.
19. Macegora K. (2017) Reformu derzhsluzhby pidtrymujutj jevropejsjki instytuciji [Civil service reform is supported by European institutions]. Government courier. no 217. pp.2.
20. Viddil novyn. (2019) Za dva roky – try miljjony [News department. In two years – three million]. Government courier. no 109. pp.3.
21. Panchenko Y. Dopomogha Kosjuku chy shans dlja novogho urjadu: shho prynese pershyj pereghljad Ughody pro asociaciju [Assistance to Kosyuk or a chance for a new government: what will bring the first revision of the Association Agreement]. URL: https://www. eurointegration.com.ua/articles/2019/08/17099/146/ (accessed 15 September 2019)
22. YES znyzyv proghnoz ekonomichnogho zrostannja na 2019-2020 roky [The EU has lowered its economic growth forecast for 2019-2020]. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2637553-ukka-zaklikae-ukrainu-prodovzuvati-medicnu-reformu.ht/ (accessed 15 September 2019)
23. 28% jevropejciv ne mozhutj dozvolyty sobi tyzhnevu vidpustku daleko vid domu [28% of Europeans cannot afford a week away from home].URL: https // www. eurointegration.com.ua/news/2019/07/31/7099115/ (accessed 15 September 2019)

ЕВРОПЕЙСКАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УКРАИНЫ В ЕВРОПЕЙСКИЙ СОЮЗ

Аннотация. В статье анализируется современное состояние отношений Украины с Европейским Союзом, в частности, экономическая составляющая процесса интеграции в контексте вступления в силу Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС. Проанализированы основные проблемы и перспективы дальнейшей интеграции нашей страны в европейские структуры. Авторы статьи рассматривают базовые элементы рыночной системы, необходимые для макроэкономической стабилизации экономики Украины, без решения которых невозможно проведение эффективных экономических реформ и трансформация в структуру Европейского Союза, и выделяют определенные экономико-правовые факторы, сдерживающие потенциал Соглашения об ассоциации Украина – ЕС. Европейская интеграция должна оставаться приоритетом внутренней и внешней политики Украины независимо от внутренних проблем и кризисов Евросоюза. Власть должна осуществлять открытую, прозрачную, понятную для граждан европейскую интеграционную политику, жить и управлять страной по европейским нормам и стандартам, а граждане Украины должны быть хорошо проинформированы о преимуществах и рисках присоединения страны к ЕС, а также почувствовать конкретные положительные результаты реализации европейского интеграционного курса.

Ключевые слова: Европейский Союз, таможенные тарифы, свободная экономическая зона, интеграция, внешнеэкономический вектор, Соглашение об ассоциации между Украиной и ЕС.

EUROPEAN TRANSFORMATION OF UKRAINE TO THE EUROPEAN UNION

Summary. The article analyzes the current state of relations between Ukraine and the European Union, in particular, the economic component of the integration process in the context of the entry into force of the Association Agreement between Ukraine and the EU. This is relevant in several respects. First, the implementation of the Agreement affects the level of reform of Ukraine. This is important for our country, especially in the absence of a clear program of government action. Therefore, the implementation of the EU-Ukraine Association Agreement is today an important tool through which reforms can be observed or lacking in dynamics. Secondly, the effectiveness of fulfilling its commitments is an important argument for the European side regarding Ukraine's real interest in integrating with the EU, its readiness to implement radical reforms, and not to act only on pro-European rhetoric. Third, based on the results of the implementation of the Association Agreement, the European Union has the opportunity to provide or withhold further incentives for Ukraine. This aspect is of utmost importance in light of the optimization of Ukraine's relations with the EU. The main problems and prospects of further integration of our country into European structures are analyzed. The authors of the article consider the basic elements of the market system necessary for macroeconomic stabilization of the Ukrainian economy, without which it is impossible to carry out effective economic reforms and transformation into the structure of the European Union, and highlight certain economic and legal factors that hold back the potential of the EU-Ukraine Association Agreement. European integration should remain the main vector of Ukraine's domestic and foreign policy regardless of the EU's internal problems and crises. The authorities should implement an open, transparent, understandable European integration policy for the citizens, live and manage the country according to European norms and standards, and the citizens of Ukraine should be well informed about the benefits and risks of joining the EU, as well as feel the concrete positive results of the implementation of the European integration course.

Key words: European Union, customs tariffs, free economic zone, integration, foreign economic vector, Association Agreement between Ukraine and the EU.